
GRAVEN NAAR SPOREN VAN DE DEKANIJ

door Emmanuel Naaijens

In de loop van 1994 wordt in opdracht van Nagron Vastgoed BV begonnen met de bouw van de eerste woningen op het voormalige sportcomplex "De Ypelaer" in Hilvarenbeek. Voor het bestuur en enkele leden van de Heemkundige Kring was dat de aanleiding om eens na te gaan of we op dat terrein opgravingen zouden mogen verrichten. Wat tegenwoordig bekend staat als het gebied "De Ypelaer" is immers historische grond. Volgens geschreven bronnen en kadasterkaarten heeft in dat gebied ooit de dekanij gestaan, het gebouw waar de deken woonde, het hoofd van het kapittel.

Op deze foto uit 1940 kijkt men vanaf de toren naar het westen. Hiermaal is Interon (het meest recente gedeelte is omrand), wat men de plaats waar een de Dekanij stond. De grachten waren toen noch gegraven. (foto collectie Schuurman)

Zoals bekend heeft het kapittel een belangrijke rol gespeeld in de geestelijke maar zeker ook bestuurlijke geschiedenis van Hilvarenbeek. De laatste kapitteldeken van Hilvarenbeek, deken Christiaan Cauthals (1576-1657), heeft zelfs een belangrijke maar tragische rol gespeeld in onze vaderlandse historie. Tevergeefs trachtte hij in de Tachtigjarige Oorlog te bemiddelen tussen de opstandige Staten van Holland en de koning van Spanje. Wie in deze historie geïnteresseerd is moet zeker het boeiende artikel lezen van dr. H. Ruhe, dat is opgenomen in de bundel opstellen *Hildewaren Beke*².

Wanneer de dekanij gebouwd is vermeldt Ruhe overigens niet in zijn artikel, wel dat het complex in de Tachtigjarige Oorlog nogal wat schade heeft opgelopen. Jan Scheirs beschrijft (ook in de bundel *Hildewaren Beke*²) de dekanij als een omwaterd gebouw, dat uit een voorgedeelte en een hoofdgedeelte heeft bestaan en dat alleen bereikbaar was via een brug. De dekanij zelf is in het begin van de achttiende eeuw nog het doelwit geweest van vijandelijke Franse troepen en na verloop van tijd is het gebouw -dat na de Tachtigjarige Oorlog onderdak bood aan de predikant- zo vervallen geraakt dat het uiteindelijk gesloopt moest worden. De

grachten echter zouden nog tot in het begin van deze eeuw te zien zijn geweest. H. Broeders beschrijft in 1838 die grachten in zijn curieuze leerboekje voor de jeugd als de *Decanij vijvers*.

We hopen met opgravingen nog restanten van het gebouw, en mogelijk van het interieur, te achterhalen. Hoe we het karwei precies gaan aanpakken weten we nog niet, maar anders dan we aanvankelijk dachten, hebben we nog ruim de tijd. De decanij heeft namelijk in de hoek van de huidige Wouwerstraat en de Kasteelstraat gestaan en in dat deel van het terrein wordt pas in 1998 met de woningbouw begonnen. Die termijn geeft ons ook de tijd om fondsen aan te boren. Het is in ieder geval positief dat Nagron heeft toegezegd alle medewerking te verlenen, en dat is mede te danken aan Nagron-medewerker Simon Dickens, historicus en voorzitter van de onlangs opgerichte heemkundige kring van Hooge Mierde. Ook de gemeente Hilvarenbeek heeft op ons plan instemmend gereageerd.

Voor het graaf- en spitwerk zullen we waarschijnlijk grotendeels afhankelijk zijn van vrijwilligers; we hopen daarbij dan ook een beroep te kunnen doen op de leden van de heemkundige kring. Of het werk onder leiding van een beroepsarcheoloog kan plaatsvinden is echter zeer de vraag. Mede als gevolg van bezuinigingen liggen bij de archeologische diensten de prioriteiten vooral bij projecten met een veel oudere geschiedenis.

Aantekeningen

1. H.A.M. Ruhe, "Christiaan Cauthals, de laatste kapitteldeken van Hilvarenbeek". In: B. Duijvestijn e.a. (red.), *Hildewaren beke*. Hilvarenbeek 1981, p. 53-67.
2. Jan Schreirs, "Brand in de 17e en 18e eeuw", in *Hildewaren beke*, 87-96.